VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VEROJAOSTOLLE

Lausunto hallituksen esityksestä verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 29/2016 vp)

Valtiovarainvaliokunnan vero-jaosto on varannut Suomen veroasiantuntijat ry:lle (”SVA”) mahdollisuuden antaa kirjallinen lausunto (tai saapua kuultavaksi) hallituksen esityksestä verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esitämme kirjallisena lausuntonamme kunnioittaen seuraavaa.

1. Aluksi

SVA on aiemmassa vaiheessa antanut valtiovarainministeriölle lausunnon luonnoksesta verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (lausunto liitteenä). SVA ei tässä yhteydessä toista kaikkea tuolloin esittämäänsä, vaan keskittyy keskeisimpiin verovelvollisten oikeusturvaa vaarantaviin kysymyksiin esityksessä.

2. Oikaisu verovelvollisen vahingoksi olisi mahdollista, vaikka verovelvollinen on antanut oikeat tiedot?

Nykyisen VML 56 §:n 4 momentin mukaan ns. viiden vuoden oikaisu verovelvollisen vahingoksi on mahdollista vain, jos

> ”*verovelvollinen ei ole antanut veroilmoitusta tai hän on antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän veroilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa*”.

Nyt tätä edellytystä ollaan poistamassa ja oikaisu verovelvollisen vahingoksi olisi mahdollinen VML 56 b §:n nojalla jopa kuuden vuoden ajan, vaikka verovelvollinen olisi antanut täysin oikeat tiedot Verohallinnolle, mutta Verohallinto ei olisi päättänyt nimenomaisesti niitä tutkia. Verohallinto voisi siis täysin yksipuolisesti olla tutkimatta esimerkiksi verovelvollisen selvän liitteen, jossa verovelvollinen kertoo avoimesti tilanteensa ja antaa tarvittavat tiedot asiaan liittyen. Tämä on merkittävä verovelvollisten oikeusturvan heikennys, joka sotii myös yleistä oikeustajua vastaan. Siten muutosta ei voida mitenkään hyväksyä.

3. Oikaisuaikojen muuttaminen verovelvollisten vahingoksi ja epäsymmetrisyys

Hallituksen esityksessä verovelvollisten muutoksenhakuajat lyhennettäisiin kolmeen, mutta veronsaajien oikaisuajat pidennettäisiin uuden VML 56 b §:n mukaisesti peräti kuuteen vuoteen. Näitä tilanteita voisivat esityksen mukaan olla:

> *1) 31 §:ssä säädetty siirtohinnoitteluoikaisu;*
> *2) 31 §:ssä tarkoitetussa etuyhteydessä olevien osapuolten välinen yritys- tai rahoitusrakenteita koskeva järjestely; tai*
> *3) sellainen verovelvollisen verotukseen vaikuttava tieto, joka on saatu kansainvälisessä tietojenvaihdossa muutoin kuin automaattisessa tietojenvaihdossa.*

Näistä erityisesti kohta 2) on ongelmallinen, koska se kattaisi yhdessä 1) kohdan kanssa käytännössä lähes kaikki monikansallisen konsernin merkittävimmät tapahtumat. Toki kattavuudesta syntyisi varmasti lisäksi omia tulkintariitoja. Selkeintä olisi, että verovelvollisten ja veronsaajien oikaisuajat olisivat yhtenevät.

Esitystä on pyritty sivulla 91 perustelemaan sillä, että pidennettyjä määräaikoja ei voitaisi pitää verovelvollisten kannalta kohtuuttomina, koska oikaisujen perusteena on yleensä verovelvollisten ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti. Nyt tätä edellytystä ollaan kuitenkin edellä kohdassa 2. todetusti poistamassa. Mikäli ehdotetusta kuuden vuoden oikaisusta ei luovuta, tulee sen edellytyksenä olla verovelvollisen laiminlyönti. Muutoin säännös on täysin kohtuuton.

Säännös voi olla kohtuuton myös tulkintatilanteissa. Säännöstä pyrittäneen perustelemaan myös sillä, että verovelvollinen normaalisti tietää

omat asiansa. Käytännössä on kuitenkin tilanteita, joissa verovelvollinen ei aina kyennyt hahmottamaan kaikkia tulkintavaihtoja ja -ongelmia (tuoreena esimerkkinä voidaan mainita EVL 18 a §:n korkoleikkurisäännöksen ns. tasetesti). Verovelvollisten oikeusturvan kannalta olisi perusteltua, että oikaisua ei voitaisi nykyisen VML 56 §:n 2 momentin tavoin tehdä, jos asia on ollut *tulkinnanvarainen tai epäselvä*.

Todettakoon lisäksi, että kolmen vuoden oikaisuaika on verovelvollisille liian lyhyt esimerkiksi tilanteissa, joissa Verohallinnon tai tuomioistuimen tulkinta osoittautuu myöhemmin EU-oikeuden vastaiseksi. Tällaisiin tilanteisiin olisi perusteltua soveltaa 10 vuoden oikaisuaikaa (vrt. ehdotettu VML 56 c §:n mukainen rikosperusteinen oikaisu). Kun korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 2013:148 aiemmasta käytännöstä poiketen katsonut, ettei näissä tilanteissa voida käyttää sinänsä yksinkertaista hallintoriitamenettelyä, joudutaan näissä tilanteissa hakemaan valtiolta vahingonkorvausta käräjäoikeuden kautta (ks. KKO 2013:58), mistä aiheutuu mm. kuluriski sekä verovelvolliselle että valtiolle. Kustannuksia ja tuomioistuinten resursseja ajatellen näin raskas menettely vaatisi kevyemmän vaihtoehdon.

4. Rikosperusteisen oikaisun täydentäminen

Rikosperusteinen oikaisu vaikuttaa sinänsä perustellulta. Valitettavasti menettely on kuitenkin mahdollinen vain varsinaiseen rikosprosessiin liittyen.

Nyt ns. Panama-papereiden aiheuttaman kohun jälkeen pääministeri Juha Sipilä lupasi eduskunnan kyselytunnilla, että Suomeen perustetaan parlamentaarinen työryhmä veronkierron ja muun harmaan talouden kitkemiseen. Olisikin paikallaan selvittää onko ns. tehokkaassa katumisessa todellisia perustuslakiongelmia, ettei haaskata yhteiskunnan varoja laajoihin ja mahdollisesti kuitenkin tehottomiin, mutta kalliisiin esitutkintoihin ja oikeudenkäynteihin.

SVA:n käsityksen mukaan tehokasta katumista koskevan lain määräaikaisuuteen liittyvä ongelma olisi voitu hoitaa pysyvällä lailla ja vaikkapa ponnella siitä, että lain mahdollisia ongelmia pitää seurata. Jos niitä olisi ilmennyt, laki olisi voitu myöhemmin kumota. Myös tämä olisi toiminut uhkana veronkiertäjille. Sanktioita olisi voinut tarvittaessa tehostaa laskemalla ne Yhdysvaltojen malliin salattujen varojen määrästä. Lain väi-

tettiin myös suosivan rikkaita. Lakitekstissä ei ollut yhdenvertaisuusongelmaa, mutta perustelut oli kyllä kirjoitettu niin, että puhuttiin pikemminkin ulkomaille varoja kätkeneistä kuin pimeiden tulojen saajista. Tämä olisi tarvittaessa voitu korjata kirjoittamalla perustelut paremmin.

Helsingissä, huhtikuun 12. päivänä 2016

Timo Matikkala
yhdistyksen puheenjohtaja
KTL

Ossi Haapaniemi
hallituksen jäsen
OTT, KTM, asianajaja

Liite: SVA:n lausunto VM:lle lakiesitysluonnoksesta